

คู่มือการดำเนินงาน การเฝ้าระวังและต่อต้านการทุจริต โดยเครือข่ายภาคประชาชน เป็นแกนหลัก

จัดทำโดย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)
สภาองค์กรชุมชน และ คณะประสานเครือข่ายองค์กรชุมชน (คปอ.)

“...ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียว ก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พุดอย่างนี้หยาบคาย
แต่ว่าขอให้มีอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริตและมีความตั้งใจมุ่งมั่น
สร้างความเจริญก็ขอให้ต่ออายุได้ถึง 100 ปี ส่วนคนไหนที่มีอายุมากแล้ว
ขอให้แข็งแรงความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตราย...”

ความตอนหนึ่งจากพระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

พระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดในโอกาสเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ

เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2546

คำนำ

เป็นที่ประจักษ์ว่าการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น จากการทุจริตทางตรงเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ผู้ทุจริตมีการเชื่อมโยงร่วมมือกับหลายฝ่ายและขยายไปทุกวงการ มูลค่าการทุจริตสูงขึ้น สร้างความเสียหายให้กับประเทศในวงกว้าง รัฐต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมาก ทำให้ขาดเงินมาพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตประชาชน ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและมีแนวโน้มจะมีทัศนคติเพิกเฉยหรือยอมรับต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยเฉพาะเมื่อตัวเองได้รับผลประโยชน์ด้วย รวมถึงความเสียหายต่อภาพลักษณ์ด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตของประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังไม่มีข้อบ่งชี้ที่จะลดลง แต่กลับมีแนวโน้มที่จะเพิ่มและรุนแรงมากยิ่งขึ้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่วางกลไก ป้องกัน ตรวจสอบและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันการทุจริต ขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประชาชนร่วมมือกันป้องกันการทุจริต เจ้าหน้าที่รัฐยึดมั่นในคุณธรรม ความสุจริตและการปราบปรามการทุจริต มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และตรวจสอบได้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ภาคประชาชนมีบทบาทในกระบวนการแก้ไขปัญหาและมีความร่วมมือกันครอบคลุมอย่างกว้างขวาง เป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต

ดังนั้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หวังว่าคู่มือเล่มนี้จะทำให้เครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน ตื่นตัวและเปลี่ยนประชาชนเป็นพลังพลเมืองในการขับเคลื่อนงาน “สร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต” และใช้เป็นแนวทางให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

คำนำ

ส่วนที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ 1

การทุจริตและประพฤติมิชอบคืออะไร 1

รูปแบบของการทุจริตของภาครัฐในสังคมไทย 4

สาเหตุและแรงจูงใจของการทุจริต 5

ทำไมภาคประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน 6

และต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

**ส่วนที่ 2 แนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 : การมีส่วนร่วม
ของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต** 8

การส่งเสริมมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต 9

หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 คือใคร 10

ภารกิจที่ดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ในพื้นที่คืออะไร 13

ขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน 18

ส่วนที่ 3 การเข้าถึงข้อมูลและช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริต 22

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักตามกฎหมาย 23

หน่วยงานภาครัฐ 24

หน่วยงานภาคเอกชน 26

สื่อมวลชนทุกแขนง 27

ส่วนที่ 1

ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การทุจริตและประพฤติมิชอบคืออะไร ?

⇒ **ทุจริต** หมายความว่า ความประพฤติชั่ว (พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

⇒ **โดยทุจริต** หมายความว่า แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (ประมวลกฎหมายอาญา)

⇒ **ทุจริตในภาครัฐ** หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ

⇒ **ทุจริตต่อหน้าที่** หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หอความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น

⇒ **ประพฤติมิชอบ** หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายควบคุมดูแล การรับเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน เพื่อตนเองหรือพวกพ้อง

การทุจริตภาครัฐ

การทุจริตต่อหน้าที่

ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ
ในตำแหน่งหรือหน้าที่

ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ และทำให้คนอื่น
เข้าใจว่ามีตำแหน่งหน้าที่

ใช้อำนาจหน้าที่
ในตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น

กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
ราชการ/ยุติธรรม

การประพวติมิชอบ

ใช้อำนาจหน้าที่ผิดกฎหมาย
/ระเบียบ/มติ ค.ร.ม
ที่เกี่ยวกับการเงิน/ทรัพย์สินของรัฐ

เพื่อแสวงหา
ผลประโยชน์
ที่มิควรได้
สำหรับตนเอง
หรือผู้อื่น

สังคมไทยมีรูปแบบการทุจริตของภาครัฐอย่างไร

1

การทุจริตเชิงนโยบาย โดยใช้กฎหมาย มติ ค.ร.ม. เป็นเครื่องมือ

2

การให้และการรับสินบน ของวงเงินมูลค่าสูงหรือผู้เชิญบังคับ

3

การไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ระบบพรรคพวก เช่น อีวประมูล

4

การใช้ทรัพยากรของรัฐโดยมิชอบปลอมแปลง จ้อฉล

5

การใช้นโยบายกฎหมาย ข้อบังคับฯ โดยดุลยพินิจที่มีอคติ ลำเอียง

6

การปกปิดข้อมูลให้การเท็จ

7

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน เจ้าหน้าที่รัฐให้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง

8

การทุจริตโดยการทำลายระบบการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยการแทรกแซงองค์กรอิสระ

9

การทุจริตที่เกิดจากการขาดประสิทธิภาพการทำงาน ระบบกำกับควบคุมไม่ดี

10

การทุจริตโดยกำหนดเงื่อนไขการอนุมัติอนุญาต การให้สัมปทาน

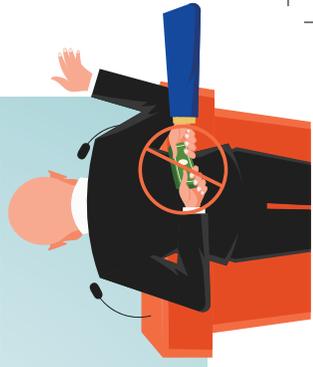
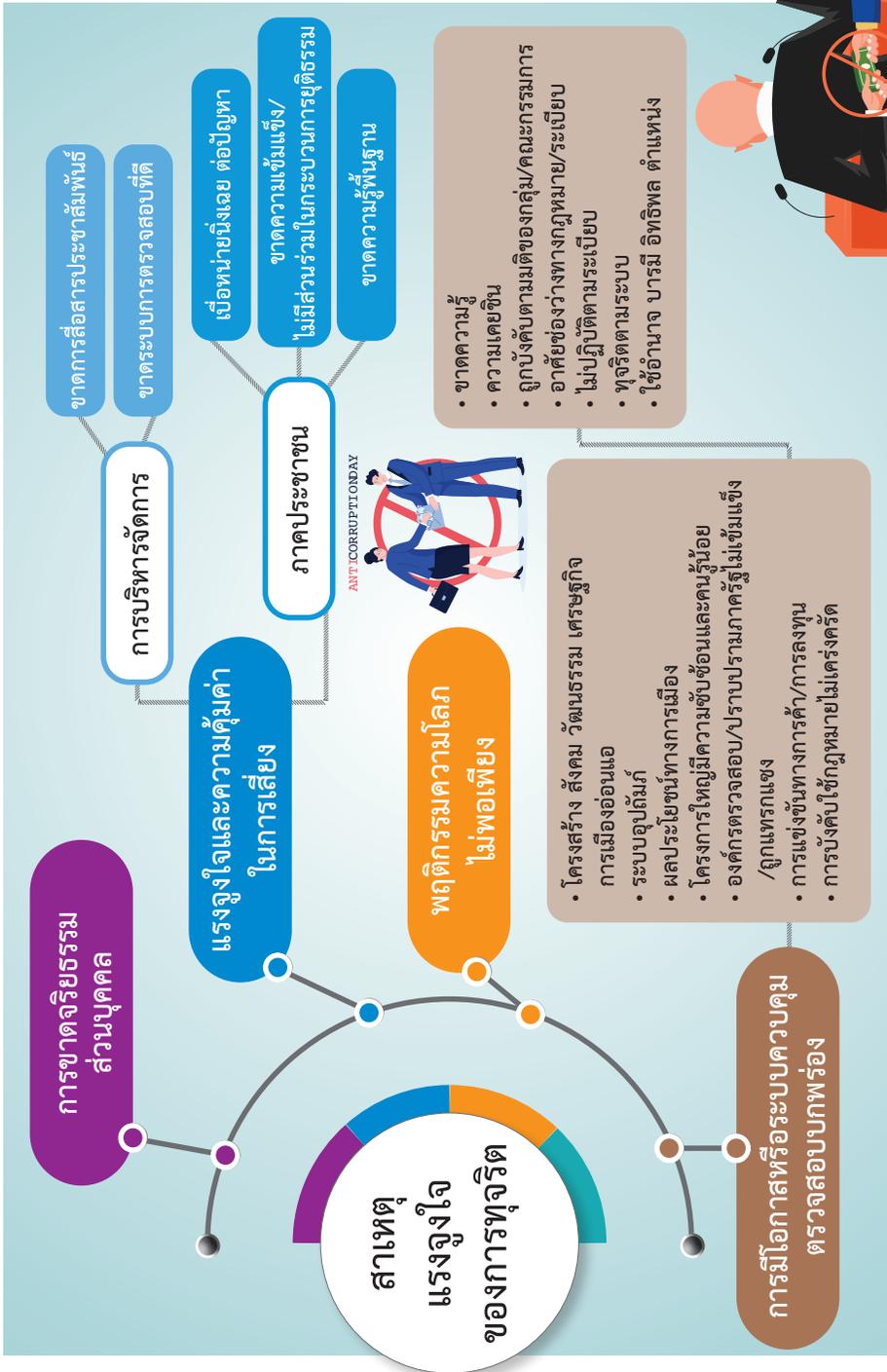
11

การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

12

การทุจริตในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ตนเองหรือพวกพ้อง

● ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

ทำไมภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต้องมีส่วนร่วม ในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

กรณีศึกษาของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ มักมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ภาคประชาชนมีความตื่นตัว มีบทบาทสำคัญในกระบวนการแก้ไขปัญหาและมีความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวางเป็นขบวนการ (Movement) ส่วนประเทศไทยนั้นที่ผ่านมามีบทบาทภาคประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตยังไม่มากพอ และอยู่ในฐานะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของการทุจริต โดยรับข้อมูลจากสื่อและการเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ต่อมา มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรที่มีบทบาทเฝ้าระวังการทุจริตและประพฤติมิชอบ ภายใต้การสนับสนุนตามแผนงานหรือภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง แต่ประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชาชน และพื้นที่ทั้งหมดและขนาดของปัญหา นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวของกลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคมที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายภารกิจในการต่อต้านการทุจริตในระดับโครงสร้าง นโยบาย และการรณรงค์ทางสื่อสาธารณะ ดังนั้น ถ้าประเทศไทยสามารถเพิ่มบทบาทให้เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนในพื้นที่ รวมตัวกันเป็นกลไกป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชนทางตรง เพื่อคอยปกป้องและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนในพื้นที่ได้ ควบคู่กับการมีส่วนร่วมในโครงการหรือความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นการสร้างพลังของภาคประชาชนที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการทุจริต

อย่างยั่งยืน ลดภาระของภาครัฐ
ได้ในระยะยาว และสร้างการ
เปลี่ยนแปลงในชุมชน สังคม
และภาพรวมของประเทศที่ดี
ขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560

หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

มาตรา 50 (10) บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคประชาชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด 6 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมายที่ 3 ภาครัฐมีความ
โปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติ
มิชอบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ประชาชน
และภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกัน
ในการป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบ

- ต้องปลูกและปลูกจิตสำนึกการ
เป็นพลเมืองดี มีวัฒนธรรมแบบ
สุจริต เสริมสร้างวัฒนธรรม ค่า
นิยม สุจริตระดับชุมชน พร้อมกับการ
ต่อต้านทุจริตและประพฤติมิ
ชอบทุกรูปแบบ

เหตุผลและความชอบธรรมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประชาชนเป็นผู้เสียภาษีให้รัฐ มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรวมตัวกันปกป้องสิทธิประโยชน์อันพึงได้จากภาษีประชาชน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ถูกเบียดบัง ฉ้อฉล

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตจะไม่สำเร็จหากกระทำโดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เป็นพลังพลเมืองตื่นรู้

ต่อมา ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านที่ 11 : การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบไปด้วย 5 กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันและต่อต้านการทุจริตเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จึงหารือกับคณะประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน (คปอ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อกำหนดให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต เป็นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งทางเครือข่ายภาคประชาชน และองค์กรชุมชนก็ยินดีร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปนี้ เพราะจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งกับประชาชนและประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมุ่งให้เห็นว่าการสร้างสังคมสุจริตและการต่อต้านทุจริตเป็นภารกิจของประชาชน

ส่วนที่ 2

การขับเคลื่อนโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จนถึงปัจจุบัน พอช. ได้เป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการภายใต้แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน ในการขับเคลื่อนโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

หลักการและเหตุผล

ส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัว กระตือรือร้น รวมตัวกันเป็นกลุ่มกลไกปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ในพื้นที่ระดับตำบล เทศบาล และจังหวัด มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทาง และมีบทบาทหลักในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในท้องที่ โดยให้เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ทำให้ภาคประชาชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เห็นว่าการสร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริตเป็นภารกิจของภาคประชาชน

เป้าหมาย

1. ส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและสร้างวัฒนธรรมสุจริต
2. สนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชน ให้เป็นพลังพลเมืองที่มีบทบาทในการต่อต้านการทุจริต
3. สนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความซื่อสัตย์สุจริตตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

ตัวชี้วัด

องค์กรชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ระดับตำบล และระดับจังหวัด ประกอบด้วย

1. มีเครือข่ายเป็นกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
2. มีแผนปฏิบัติการการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
3. มีรูปธรรมการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่
4. คนในชุมชนเกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่

ภาพแสดงกลไกการขับเคลื่อนงาน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

- ดำเนินงานตามกฎหมาย เมื่อมีการแจ้งเบาะแสจากภาคประชาชน
- ประสานความร่วมมือของภาคประชาชน
- สนับสนุนงบประมาณ กองทุนไปช.
- สนับสนุนองค์ความรู้ เครื่องมือ วิจัยการในกิจกรรมของภาคประชาชน

แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

- จัดสรรงบประมาณและบูรณาการหน่วยงานตามแผนงาน

เครือข่ายภาคประชาชน คณะประสานงานองค์กรชุมชน และ สภาองค์กรชุมชน

- รวมกลุ่มเชื่อมโยงประชาชนและองค์กรชุมชน
- เป็นเครือข่ายภาคประชาชนด้านทุจริต
- สร้างความร่วมมือภาคีร่วมดำเนินงานที่เกี่ยวข้อทุกภาคส่วนในพื้นที่
- พัฒนางานวิจัยภาคประชาชน

กระทรวงมหาดไทย

- ประสานหน่วยงานในจังหวัด เพื่อทราบและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายประชาชน
- ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาชน

กรมการงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.)

- สนับสนุนการประสานงานทางนโยบาย
- สนับสนุนการดำเนินงานและสร้างความร่วมมือ ระหว่างเครือข่ายภาคประชาชน กับเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

สนับสนุนเครื่องมือค้นหาข้อมูลโครงการและงบประมาณในพื้นที่ รวมถึงช่องทางแสดงความเห็น ติดตามตรวจสอบ และแจ้งเบาะแส

ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน

ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (วอช.)

- บริหารจัดการให้บริการรับรู้อุปสรรค
- ประสานหน่วยงานทุกระดับ
- สนับสนุนการทำงานของประชาชน
- จัดทำคู่มือภาคประชาชน
- สนับสนุนงบประมาณ/บุคลากร
- ติดตามและรายงานผล

MOU 3 ฝ่าย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

- สนับสนุนให้ได้อุปกรณ์ข้อมูลโครงการและงบประมาณในพื้นที่
- สนับสนุนองค์ความรู้ เครื่องมือ วิจัยการ ในกิจกรรมของภาคประชาชน
- ยกย่องความเข้มแข็งและความสามารถให้กับเครือข่ายภาคประชาชน
- บูรณาการภารกิจตามมาตรา 63 และความร่วมมือ 3 ฝ่าย

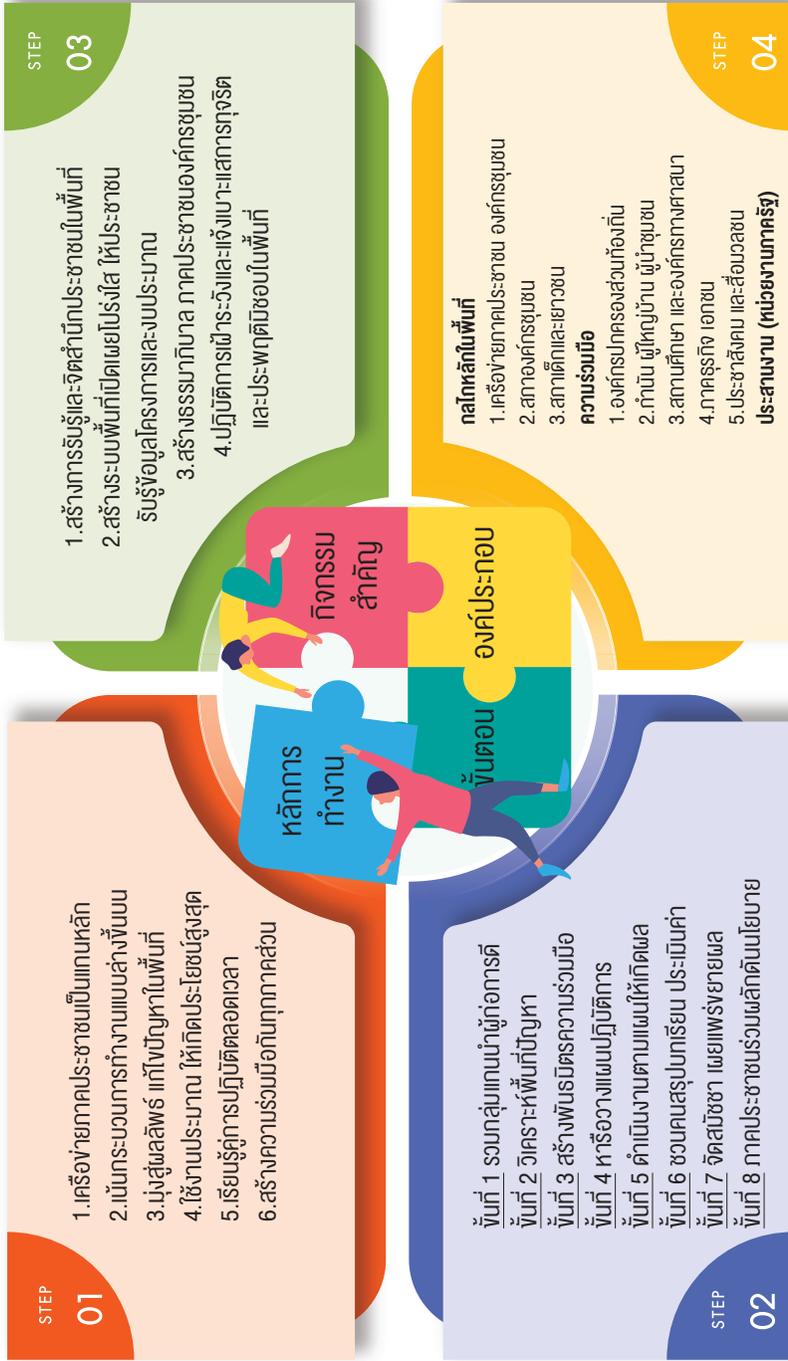
การดำเนินงานของ พอช.

ภารกิจที่ต้องดำเนินการในพื้นที่คืออะไร

หัวใจสำคัญของการต่อต้านทุจริตโดยภาคประชาชนและองค์กรชุมชน เป็นแกนหลัก คือ การใช้จุดแข็งของขบวนการองค์กรชุมชนที่มีความเป็นอิสระ ยืดหยุ่น คล่องตัว ตามสถานการณ์และความจริงในพื้นที่ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายเหมือนหน่วยราชการ เป็นอิสระจากการถูกบังคับจากหน่วยงาน ให้เป็นโอกาสใหม่ของภาคประชาชน สร้างแรงระเบิดจากภายใน เพื่อขับเคลื่อนงานให้เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องรอคำสั่งหรือการอนุญาตจากหน่วยงานต่าง ๆ เชื่อมโยงและร่วมมือกับขององค์กรและเครือข่ายภาคประชาชน ชุมชน เพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ตำบลหรือจังหวัดของตนให้ปัญหา ลดลงหรือหมดไป โดยภาคประชาชน องค์กรชุมชน เห็นร่วมกันต้องดำเนินการ ทั้งการสร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต

หลักการ แนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมสำคัญ

1 เครื่องข่ายภาคประชาชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน

ในการวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจ การดำเนินงาน การติดตามผล และรับผิดชอบ ต่อผลที่เกิดขึ้น เน้นการขับเคลื่อนโดยอาศัยกลุ่ม เครือข่ายมากกว่าปัจเจกบุคคล

2 เน้นกระบวนการทำงานแบบล่างขึ้นบน (Bottom up)

จากประชาชน กลุ่มและเครือข่ายภาคประชาชนตามความพร้อมและสมัครใจ

3 การดำเนินงานที่มุ่งสู่ผลลัพธ์

ของการลดปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบ รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรม อาจแตกต่างกันตามสถานการณ์และบริบทที่เกี่ยวข้องกับแต่ละพื้นที่

4 ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ

จากภาษีประชาชนให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด

5 การสร้างความร่วมมือกันแบบหุ้นส่วนการพัฒนา

ทั้งภายในเครือข่ายภาคประชาชนและกับภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ภาครัฐ ทั้งแผนงานและการปฏิบัติการ

6 สร้างกระบวนการเรียนรู้คู่การปฏิบัติ

เพื่อปรับปรุงพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบเกิดความตระหนัก ตื่นตัว ร่วมกันสร้างสังคมสุจริตและต่อต้านทุจริตและมีพฤติกรรมและวัฒนธรรมสุจริต

แนวทางสำคัญ

สร้างเจตนาธรรมณ์ อุดมการณ์ร่วมของชุมชนเพื่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ของชุมชน จากภาษีประชาชน ในการสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นปัจจุบันและลูกหลาน

การสร้าง จิตสำนึกพลเมือง ของประชาชน

ตัวอย่างกิจกรรม

- จัดอบรมความรู้การต่อต้านร่วมกับป.ป.ท / ป.ป.ช.
- การวิเคราะห์ข้อมูล/สถานการณ์การทุจริตในพื้นที่
- การเรียนรู้กรณีตัวอย่างการทุจริตในประเทศ
- การสร้างสื่อและรณรงค์หลากหลายช่องทาง
- การสร้างกลุ่มปฏิบัติงาน

เคยถามตัวเองไหมว่าอยากเป็น ใครในสังคม?

ราชกร์ หรือ ประชาชน

หรือ พลเมืองผู้นำการเปลี่ยนแปลง
เป็นพลังขับเคลื่อนสังคม

เป้าหมาย

เพื่อสร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของโครงการ/งบประมาณ และสร้างระบบหรือช่องทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการรับรู้ ติดตาม แสดงความเห็นต่อโครงการและการใช้งบประมาณ

แนวทางสำคัญ

- ทำให้ทุกเรื่องการใช้งบประมาณอยู่ในที่แจ้ง
- พัฒนาเป็นข้อตกลงร่วมของภาคประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่
- จัดให้มีกลไก ช่องทาง เครื่องมือที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้จริง

ตัวอย่างกิจกรรม

- จัดทำข้อตกลงส่วนร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปิดเผยข้อมูล
- จัดทำป้ายและบาร์โค้ดแสดงข้อมูลรายละเอียดโครงการ/งบประมาณ

การสร้างระบบพื้นที่เปิดเผยโปร่งใส

- ใช้เครื่องมือที่มีอยู่ เช่น ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ : ภาษีไปไหน ACTAi
- เวทีการประชุมติดตามความก้าวหน้า ความคุ้มค่าของโครงการต่าง ๆ อย่างเปิดเผย

เป้าหมาย

เพื่อให้กลุ่ม/องค์กรของภาคประชาชนและองค์กรชุมชนยึดมั่นในความสุจริตของการทำงาน และพัฒนาเป็นระบบที่เปิดเผยโปร่งใส

แนวทางสำคัญ

สร้างข้อตกลงร่วมขององค์กรชุมชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐต้องมีระบบการทำงานที่มีธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี

การสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีของภาคประชาชน/องค์กรชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรม

- การสร้างหลักเกณฑ์/เงื่อนไขของหน่วยงานในการสนับสนุนงบประมาณ
- การให้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือของการบริหารจัดการที่ดี
- การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและงบประมาณ

- การพัฒนาองค์ความรู้/บทเรียนของระบบธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีของภาคประชาชน/องค์กรชุมชน

เป้าหมาย

เพื่อให้กลไกภาคประชาชนมีปฏิบัติการ
จริงต่อปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้น

แนวทางสำคัญ

- เน้นการป้องกันและแจ้งเบาะแสผ่าน
หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย
- กระทำโดยสุจริต ไม่กลั่นแกล้ง ไม่เลือก
ปฏิบัติคำนึงถึงความปลอดภัย

การปฏิบัติ
การต่อต้าน
การทุจริต

ตัวอย่างกิจกรรม

- การจัดตู้ ปณ. รับเรื่องร้องเรียน
- ให้ความเห็น เสนอแนะ ทักท้วงการดำเนินงานที่อาจส่อไปทางไม่สุจริต หรือ
ขาดประสิทธิภาพ
- ร่วมกับหน่วยงานวิเคราะห์ความเสี่ยงของโครงการสำคัญในพื้นที่
- จัดกลไก/กิจกรรมร่วมมือกับกลไกที่มีอยู่เป็นคณะทำงานธรรมภิบาลจังหวัด
- ใช้ช่องทาง เครื่องมือการแจ้งเบาะแสของ ป.ป.ท. ป.ป.ช. สื่อมวลชน เป็นต้น

ขั้นตอนการขับเคลื่อนงาน

01 STEP	รวมกลุ่มแกนนำผู้ก่อการดี	05 STEP	ดำเนินงานตามแผนให้เกิดผล
02 STEP	วิเคราะห์พื้นที่ปัญหา	06 STEP	ชวนคนสรุปทारीยน ประเมินค่า
03 STEP	สร้างพันธมิตรความร่วมมือ	07 STEP	จัดสมัชชา เพยไพรขยายผล
04 STEP	หาเรือวางแผนปฏิบัติการ	08 STEP	ภาคประชาชนร่วมผลักดันนโยบาย

1

รวมกลุ่มแกนนำผู้ก่อการดี

ประสานงานกับกลุ่ม/องค์กรทุกประเภทในพื้นที่ และเลือกผู้แทนมาร่วมขับเคลื่อน

- แกนนำผู้ก่อการดีต้องมีสถานะและได้รับการยอมรับ สุจริตได้จริง จึงจะสร้างทีมผู้ก่อการดีที่มีพลังต่อการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ (ทีมดี มีชัยไปกว่าครึ่ง) รวมถึงเป็นผู้นำทางความคิดและนโยบายได้ จะช่วยเบี่ยงทางทำให้ประชาชนในพื้นที่ ตื่นตัว และมาเข้าร่วมต่อต้านการทุจริตในพื้นที่มากขึ้น
- สร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือโดยตรง ต่อผู้นำองค์กรชุมชนในพื้นที่
- การเปิดพื้นที่พูดคุยในชุมชนเป็นประจำ จะทำให้ประชาชนตื่นตัว สามารถใช้เวทีท้องที่ เช่น ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการเข้าไปสร้างความร่วมมือ
- คนรุ่นใหม่จะเป็นพลังสำคัญในการดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่ แม้ที่ผ่านมาในบางพื้นที่ยังมีคนรุ่นใหม่มาร่วมไม่มาก แต่ก็มีความพยายามประสานงานและขยายฐานการทำงานไปยังทุกโรงเรียนในพื้นที่
- ต้องมีกำหนดบทบาท แนวทางและจังหวะก้าวที่ชัดเจน เมื่อมีการตั้งคณะทำงานต่อต้านการทุจริตในระดับพื้นที่แล้ว
- เชื่อมโยงภาคประชาชนให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ จะสร้างพลัง ความชอบธรรมและกระตุ้นประชาชนในพื้นที่มากขึ้น และง่ายต่อการทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐและภาคประชาชนเอง
- พื้นที่สีแดงหรือพื้นที่ที่การทุจริตมีความรุนแรง เริ่มจากค่อย ๆ สร้างความ

(1 ต่อ)

เข้าใจอย่างสม่ำเสมอ สู่การค่อย ๆ เปลี่ยนความคิดประชาชน อีกทั้งเครือข่ายภาคประชาชนอื่น ๆ เช่น ชมรม Strong เป็นตัวอย่างให้กับประชาชนได้ดี รวมถึงพลังของเยาวชนที่มีความกล้า จำเป็นต้องเชื่อมโยงให้มากขึ้น ภาคประชาชนประสานพลังสู่อย่างเข้มแข็งก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

- ควรเป็นการทำงานในรูปแบบเครือข่ายและมีส่วนร่วม ไม่ควรทำเป็นปัจเจก

2

วิเคราะห์พื้นที่ปัญหา

โดยวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบของปัญหาการทุจริต โอกาส อุปสรรค และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

- หาประเด็นการทุจริตร่วมในพื้นที่ จะทำให้ภาคประชาชนมีเป้าหมายที่เหมือนกัน จะสร้างการเรียนรู้และขยายผลสู่ประเด็นอื่น ๆ ต่อไป
- ข้อมูลองค์ความรู้ที่ชัดเจนจะเปลี่ยนแปลงประชาชนให้กล้าทำงาน ควรนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีมาสนับสนุนการวิเคราะห์พื้นที่ด้วย เช่น ACTAi ภาษีไปไหน นอกเหนือจากการนำข้อมูล ข่าวสารในพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกันในชุมชน
- สร้างความเข้าใจระบียบของท้องถิ่น ท้องที่ เช่น การตรวจรับงาน จะทำให้เห็นช่องว่างหรือความเสี่ยงต่อการทุจริตในพื้นที่มากขึ้น

3

สร้างพันธมิตรความร่วมมือ

ขยายความร่วมมือให้กว้างขึ้น โดยเชิญผู้แทนกลุ่มองค์กรทุกประเภท ในพื้นที่มาร่วมงาน สร้างความเข้าใจ เป้าหมาย ผลลัพธ์ ภารกิจ บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย จัดตั้งเป็นเครือข่ายหรือคณะทำงานของภาคประชาชนเอง โดยอาจใช้ชื่อที่ทำให้เกิดการรวมพลังสร้างความร่วมแรงร่วมใจกัน เพื่อสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาให้มากขึ้น โดยเชิญหน่วยงาน องค์กร และบุคคลที่เกี่ยวข้องมาขับเคลื่อนงาน ระดับตำบล เช่น อบต. เทศบาล โรงเรียน วัด ระดับจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการ ป.ป.ท ป.ป.ช. คณะกรรมการ อบจ. ภาคประชาสังคม มาให้ความร่วมมือและสนับสนุนหรือบูรณาการงานกันตามแผนปฏิบัติการ

20

ประชาชนต้องมีส่วนร่วมสร้างสังคมสุจริต และต่อต้านการทุจริต

(3 ต่อ)

- เครือข่ายระดับตำบลต้องขยายสู่ระดับอำเภอ เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนที่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน
- เครือข่ายระดับจังหวัดประสานและสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานในจังหวัดได้ดี จะสามารถขยายผลในระดับอำเภอได้ เพื่อยกระดับการต่อต้านการทุจริตภาพรวมทั้งจังหวัด
- บันทึกความร่วมมือ แผนพัฒนาตำบลฯ หรือธรรมนูญชุมชน ช่วยให้การขับเคลื่อนงานในพื้นที่ได้รับความร่วมมือมากยิ่งขึ้น โดยยึดหลักร่วมกันสร้างสังคมสุจริต ไม่ใช่เพียงการตรวจสอบหรือจับผิดหน่วยงาน
- สร้างแนวร่วมภาคประชาชนอื่น การเชื่อมโยงจะเป็นส่วนสำคัญในฐานะที่เป็นภาคประชาชนที่ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของพื้นที่เหมือนกัน ไม่ใช่เพียงแค่เชิญมาร่วมประชุมหรือกิจกรรม
- หากนายกท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการต่อต้านการทุจริตหรือเป็นผู้บริหารชุดใหม่ เป็นโอกาสดีที่จะเชิญท้องถิ่นเข้ามารับรู้ถึงบทบาทการเฝ้าระวังการทุจริตของภาคประชาชนร่วมกัน ซึ่งท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่สุจริตของตัวท้องถิ่นเอง
- สถาบันการศึกษาจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการทำงานระดับพื้นที่ ทั้งวิทยากรและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง
- มุ่งสร้างความเข้าใจต่อหน่วยงานในภาพรวม มากกว่ามุ่งทำความเข้าใจตัวบุคคล เพื่อป้องกันการเกิดช่องว่างของการทำงานจากเปลี่ยนแปลงตำแหน่งระหว่างการทำงาน เช่น การโยกย้ายตำแหน่งผู้ว่า หรือผู้บริหารระดับสูง
- สถาบันศาสนา ใกล้เคียงกับการทำงานสร้างสังคมสุจริต อาทิ เถรสมาคมมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ถึงโทษการทุจริต
- ประสานวิทยากรและองค์ความรู้ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนในพื้นที่ 2 ส่วน คือ 1) การสร้างเครือข่าย การรับรู้ และสานพลังในพื้นที่ 2) ความรู้เรื่องการต่อต้านทุจริต

4

หารือวางแผนปฏิบัติการ

กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง กิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบให้ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน กิจกรรมที่ประชาชนขับเคลื่อนเอง/กิจกรรมที่ภาคประชาชนทำร่วมกับคนอื่น และกิจกรรมที่ให้หน่วยงานอื่นสนับสนุน

- ใช้ธรรมนูญเป็นเป้าหมายระดับพื้นที่ และแปลงมาเป็นแผนที่สามารถสื่อสารต่อประชาชนให้เห็นว่าเรื่องการต่อต้านการทุจริตก็สามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นได้
- ใช้บันทึกความร่วมมือ ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคประชาชนในพื้นที่
- ใช้โรงเรียนท้องถิ่นต้นแบบเป็นเป้าหมายในการทำงาน โดยเฉพาะที่มีระบบสหกรณ์ เพื่อสร้างผู้กล้า่น้อยต่อต้านการทุจริต ซึ่งผู้ปกครองอาจคล้อยตามกับเด็กได้เช่นกัน
- ต้องมีเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมอยู่ในทุกกระบวนการ

5

ดำเนินงานตามแผนให้เกิดผล

นำแผนไปสู่การปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน ให้เหมาะกับสถานการณ์ของพื้นที่ เงื่อนไข และโดยการตัดสินใจร่วมกันของคนในพื้นที่

6

ชวนคนสรุปบทเรียน ประเมินค่า

จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อสรุปบทเรียนว่าการสร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริต โดยภาคประชาชนจะต้องมีหลักคิด หลักการ วิธีการ กิจกรรม เครื่องมืออะไรจะได้ผลดี บทบาทของผู้เกี่ยวข้องควรเป็นอย่างไร อะไรคือปัญหาและอุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสของภาคประชาชน รวมถึงระบบของรัฐควรปรับตัวอย่างไร โดยจัดการประเมินทั้งภาคประชาชนเอง และหน่วยงานภายนอก เพื่อประเมินความสำเร็จ ผลลัพธ์ และผลกระทบ

7

จัดสมัชชา เพื่อยุบรวมขยายผล

เป็นการสร้างเวทีการเรียนรู้ของภาคประชาชน โดยนำผลสรุปบทเรียน มาจัดงานร่วมกับภาคประชาชน ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมแสดงบทเรียนนิทรรศการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเคราะห์เป็นโมเดล สร้างความเชื่อมั่นของภาคประชาชนและภาครัฐในการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตของภาคประชาชน และขยายผลต่อไป

8

ภาคประชาชนร่วมผลักดันนโยบาย

การสร้างสังคมสุจริตและต่อต้านการทุจริตเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องในระดับ จึงต้องจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตให้มีบทบาทและความสามารถในการเข้าร่วมกับภาครัฐ และพลังสังคมอื่น ๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาทุจริตและประพตติมิชอบในระดับโครงสร้าง นโยบายและกฎหมาย

ผลลัพธ์ การดำเนินงานป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

ระยะเริ่มต้น (ปีที่ 1)

เกิดการรวมกลุ่มคน/
องค์กรในการต่อต้าน
การทุจริตในพื้นที่

มีรายงานสถานการณ์
ปัญหาการทุจริตและ
ประพฤตินอบบนพื้นที่

มีกลไกการดำเนินงานที่มี
ส่วนร่วมจากหลายฝ่าย

มีการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล
และระบบการบริหารจัดการที่ดี
ขององค์กรภาคประชาชน

มีผู้มีการต่อต้านการทุจริต
และช่องทางทางการเรียนของ
ภาคประชาชน

มีสรุปบทเรียนการ
ดำเนินงาน และจัด
สัมนาในพื้นที่

มีการปฏิบัติตามการต้อปัญหา
การทุจริตและประพฤติมิ
ชอบในพื้นที่

มีการพัฒนาระบบ
เปิดเผยโปร่งใสใน
พื้นที่

ระยะการยกระดับ (ปกติไป)

มีการดำเนินกิจกรรม
ต่อเนื่อง

มีกลไก
การดำเนินงานที่
ชัดเจน

ประชาชนในพื้นที่
มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

มีธรรมาภิบาล
ของการแก้ไขปัญหา

ระยะยาว

ประชาชนตื่นตัวต่อปัญหา ชุมชนมีกลไกแก้ไขปัญหา ทำให้ปัญหาการทุจริต และประพฤติมิชอบในพื้นที่ลดน้อยลง

ส่วนที่ 3

การเข้าถึงข้อมูลและช่องทางการแจ้งเบาะแส

การเข้าถึงข้อมูลและการร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ ของประชาชน ปัจจุบันพบว่า ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ อาทิ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561 เรื่องมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ โดยตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต ในกระทรวงต่าง ๆ และในภาคเอกชนที่มีการตั้งหน่วย บรรษัทภิบาล ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดำเนินธุรกิจด้วยหลักจริยธรรม เคารพสิทธิ และมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย

โดยการดำเนินงานภายใต้นโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยมีช่องทางในการสื่อสาร 2 ทาง (Two-Way Communication) ที่สามารถโต้ตอบกันไปมาได้ และหลายครั้งที่มีการทุจริตในแต่ละพื้นที่สามารถนำข้อมูลการร้องเรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นในการสืบสวนต่อไป ประกอบกับสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ให้ความสนใจ จะทำให้การสืบสวนมีความรวดเร็วและสามารถเอาผิดกับผู้กระทำ ความผิดได้ เพื่อให้การเข้าถึงข้อมูลและช่องทางการแจ้งเบาะแสรองภาคประชาชนได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย จึงได้มีการรวบรวมช่องทางทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเบื้องต้น ทั้งนี้ ท่านสามารถประสานการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

● สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(สำนักงาน ป.ป.ช.)

❖ ส่วนกลาง

- 📍 สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(สำนักงาน ป.ป.ช.) เลขที่ 361 ถนนนันทบุรี ตำบลท่าทราย
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000
หรือ ตู้ ปณ. 100 เขตดุสิต กทม. 10300
- 📍 สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด
(ยกเว้น กรุงเทพมหานคร)

- ❖ ช่องทางออนไลน์
- 🌐 www.nacc.go.th
- 🌐 wbs.nacc.go.th :
(แจ้งเบาะแสการทุจริต)
- ☎ โทรศัพท์ **สายด่วน 1205**

● สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
(สำนักงาน ป.ป.ท.)

❖ ส่วนกลาง

- 📍 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)
เลขที่ 99 หมู่ 4 อาคารซอฟต์แวร์พาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ
ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

- 📍 สำนักงาน ป.ป.ท. เขตพื้นที่ 1 - 9

❖ ช่องทางออนไลน์

- 🌐 www.pacc.go.th
- 🌐 <https://nacaoc.pacc.go.th/covid19/> : (แจ้งเบาะแสการทุจริต)
- 🌐 <https://itcomplain.pacc.go.th/nacaoc/> : (ร้องเรียนผ่าน คอตช.)
- ✉ mail@pacc.go.th
- ☎ โทรศัพท์ **สายด่วน 1206**

● ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล 1111

❖ ส่วนกลาง

- 📍 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาลถนนพิษณุโลก ดุสิต กทม. 10300
- 🌐 ช่องทางออนไลน์ www.1111.go.th/
- ☎️ โทรศัพท์ **สายด่วน 1111**

● ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย

❖ ส่วนกลาง

- 📍 อาคารดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย
แขวงวัดราชบพิธร เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200
- 🌐 ช่องทางออนไลน์
<http://www.damrongdham.moi.go.th/>
- ☎️ โทรศัพท์ **สายด่วน 1567**

● ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.)

❖ ส่วนกลาง

- 📍 อาคารดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย แขวงวัดราชบพิธร เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200
- 🌐 ช่องทางออนไลน์ <http://www.damrongdham.moi.go.th/>
- ☎️ โทรศัพท์ **สายด่วน 1567**

● ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.)

มีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานปลัดกระทรวงทุกกระทรวง

❖ ส่วนราชการที่อยู่บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือ ทบวง ประกอบด้วย 15 หน่วยงาน คือ

- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- สำนักงบประมาณ
- สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

❖ ส่วนกลาง ศปท. สป.พม.

📍 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เลขที่ 1034 ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
กรุงเทพมหานคร 10100

📍 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัด (พมจ.)

📍 บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด (บพด.)

🌐 ช่องทางออนไลน์

✉ stop-corruption2012@hotmail.com

📘 Facebook : ศปท.พม. ต่อต้านการทุจริต

📱 QR code “พม” โปร่งใส

☎ โทรศัพท์ สายด่วน 1300

QR code “พม” โปร่งใส

● สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

❖ ช่องทางออนไลน์

🌐 <http://complaint.oag.go.th/> (แจ้งเบาะแสการทุจริต)

🌐 <https://www.audit.go.th/home>

☎ โทรศัพท 0 2271 8000

● คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

เรียกโดยย่อว่า ก.ธ.จ. ในทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

3

หน่วยงานภาคเอกชน

ในสังคมปัจจุบันหน่วยงานภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญและมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งมีหลากหลายสาขาอาชีพ อาทิ

● องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

🌐 Anti-Corruption Organization of Thailand

44 อาคารศรีจุลทรัพย์ ถนนพระราม

แขวงรองเมืองเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

☎ โทรศัพท 02 613-8863 ถึง 66

4

เครื่องมือต่อต้านการทุจริตของภาคประชาชน

◀ ACT Ai เครื่องมือสู้โกงของประชาชน ▶

โดยองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

● ที่มีฟังก์ชันในการใช้งาน ประกอบไปด้วย

1. จับโกงจัดซื้อจัดจ้าง

ระบบที่รวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและข้อมูลธุรกิจ พร้อมระบบ Ai ที่ช่วยวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส อำนวยความสะดวกในการร่วมติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และป้องกันการทุจริตที่

สามารถเข้าใช้งานได้จาก actai.co

2. จับโกงบ COVID ด้วย ACT Ai

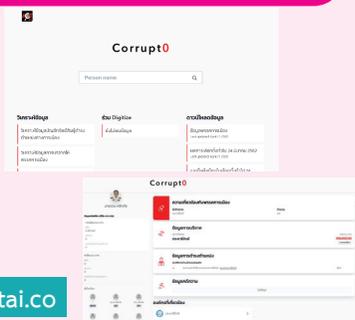
ระบบข้อมูลโครงการภายใต้ พรก. เงินกู้ 1.5 ล้านล้านบาท พร้อมทั้งระบบวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโครงการภายใต้แผนการฟื้นฟูผลกระทบจากโควิด-19 เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการ

สามารถเข้าใช้งานได้จาก covid19.actai.co

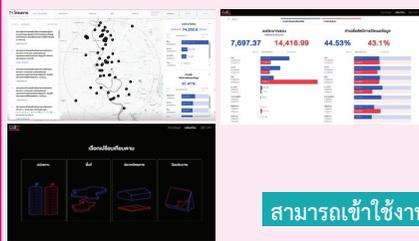
3. ฐานข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง (Corrupt0)

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง ประกอบด้วยข้อมูลบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ข้อมูลการบริจาค ข้อมูลการดำรงตำแหน่ง และข้อมูลคดีความ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สืบค้นข้อมูล

สามารถเข้าใช้งานได้ผ่านทาง corrupt0.actai.co

4. จับโกงโครงการก่อสร้าง (Build Better Lives by CoST)

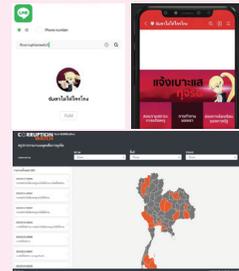
ข้อมูลโครงการก่อสร้างภาครัฐจากข้อมูล CoST Thailand ที่สามารถสำรวจโครงการก่อสร้างในระยะ 20 กม. รอบตัว เพื่อศึกษาข้อมูลโครงการเบื้องต้น และข้อมูลภาพรวมในเชิงสถิติและการเปรียบเทียบในมิติต่างๆ

สามารถใช้งานได้ทาง costthailand.org

5. ฟ้องโกงด้วยแชตบอต (Corruption Watch)

เครื่องมือในการร่วมกันจับตา ส่งเบาะแสเหตุสงสัยทุจริตคอร์รัปชันในแต่ละพื้นที่ ได้อย่าง “ปลอดภัย” และร่วมส่งเบาะแสเหตุสงสัยการทุจริตคอร์รัปชันมาได้ที่ LINE Official Account จับตาไม่ไห้ใครโกง (@corruptionwatch)

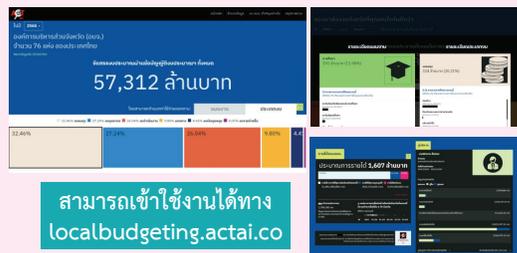
สามารถติดตามรายงานเบาะแสทุจริตได้ทาง cs.actai.co

6. จับโกงบ อบจ. (ผ่างบเมือง)

แสดงข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

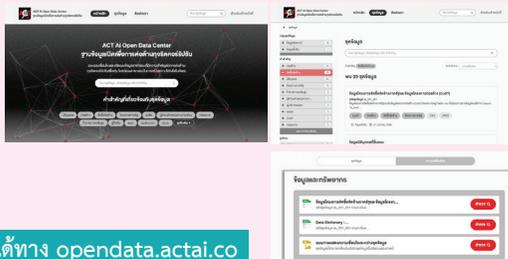
ระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ชุดข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหาร ข้อมูลบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และข้อมูลโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารจัดการและจัดสรรงบประมาณรายจ่ายระดับท้องถิ่น

สามารถใช้งานได้ทาง localbudgeting.actai.co

7. ฐานข้อมูลเปิดเพื่อการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน (ACT Ai Open Data Center)

ฐานข้อมูลเปิดที่วิเคราะห์โดยระบบ ACT Ai จากข้อมูลเปิดสาธารณะ 12 ชุด ข้อมูล เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ตามมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลสากล

สามารถใช้งานได้ทาง opendata.actai.co

8. ทำโรงเรียนให้โปร่งใส (School Governance)

สามารถเข้าใช้งานได้จาก schoolgov.actai.co

เครื่องมือการป้องกันปัญหาคอร์รัปชันของเยาวชน ให้นักเรียนมีบทบาทหลักในการป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน ผ่านการปลูกฝังธรรมาภิบาลด้วยการออกแบบกระบวนการส่งเสริมธรรมาภิบาลในโรงเรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ด้วย 3 กลไกสำคัญ คือ Open (กลไกการเปิดเผยข้อมูลจำเป็นของโรงเรียน) Join (กลไกการมีส่วนร่วมที่ได้รับการยอมรับ) และ Learn (กลไกการตรวจวัดจากเกณฑ์มาตรฐานของนักเรียน)

Promise Tracker

สำรวจคำสัญญาของพรรคการเมืองที่ผ่านมารักษาคำสัญญาได้แค่ไหน

<https://promisetracker.wevis.info/>

Promise Tracker เป็นแพลตฟอร์มในการแสดงผลและติดตามผลการดำเนินงานนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ใช้ในการหาเสียง ตั้งแต่การเลือกตั้ง 2562 และพรรคเหล่านี้ได้รับเลือกให้ก่อตั้งเป็นรัฐบาลและเป็นฝ่ายค้าน ระยะเวลาตั้งแต่ 10 กรกฎาคม 2562 ว่ามีความคืบหน้าไปมากน้อยเพียงใด ผ่านเส้นทางการรักษาสัญญา โดยเริ่มตั้งแต่ ไม่พบความเคลื่อนไหว ถูกเสนอต่อสภา ถูกระงับ กำลังดำเนินการ ไปจนถึงนโยบายนั้นสำเร็จ

They Work For Us

รู้จักและติดตาม 'ผู้แทน' ในสภาของเรา

They Work For Us เป็นแพลตฟอร์มในการตรวจสอบและติดตามการทำงานของรัฐมนตรี วุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายบุคคล ในวาระการดำเนินงาน ผ่านการเคลื่อนไหวสนับสนุนประเด็นต่าง ๆ และการตรวจสอบผลการลงมติคะแนนเสียง นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้แทนให้ประชาชนได้รู้จัก 'ผู้แทน' ของตนเอง

<https://theyworkforus.wevis.info/>

5

ช่องทางแจ้งเบาะแสรออนไลน์ อื่นๆ

f เฟจเฟสบุ๊ก
“ต้องแฉ”

https://www.facebook.com/must-shareofficial

f เฟจเฟสบุ๊ก
“ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน”

https://www.facebook.com/Watchdog.ACT

f เฟจเฟสบุ๊ก
“มูลนิธิต่อต้านการทุจริต”

https://www.facebook.com/acf2559

สามารถแจ้งเบาะแสกับแต่ละช่องสถานีโทรทัศน์หรือรายการข่าว

● สำนักข่าวอิศรา

📍 สำนักงาน เลขที่ 538/1 ถนนสามเสน
แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
10300

❖ ช่องทางออนไลน์

📘 เฟซบุ๊ก “ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน”
[https://www.facebook.com/
isranewsfanpage/](https://www.facebook.com/isranewsfanpage/)

☎ โทรศัพท์ 0-2241-3160

● สมาคมสื่อช่อสะอาด

📍 สำนักงาน
เลขที่ 18/882 หมู่ที่ 5 สุขาประชาสรรค์ 2
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี
11120

❖ ช่องทางออนไลน์

📘 เฟซบุ๊ก “สมาคมสื่อช่อสะอาด”
<https://www.facebook.com/isranewsfanpage/>

🌐 <https://www.chorsaard.or.th/>

☎ โทรศัพท์ 081 616 6955

ช่องทางการติดต่อประสานงานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

** สามารถติดต่อ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ทั้งส่วนกลาง และภูมิภาค ทั้งนี้ทาง พอช. จะทำการส่งต่อข้อมูลการร้องเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป **

● สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช.

❖ ส่วนกลาง

🌐 เว็บไซต์ www.codi.or.th

📍 เลขที่ 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240

☎ 02-378-8300-9

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATIONS
DEVELOPMENT INSTITUTE

❖ ส่วนภูมิภาค สำนักงาน 5 ภาค

สำนักงานภาคเหนือ

📍 5/5 ถนนแก้ววรัตน์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

☎ 0 - 5330 - 6723 - 4 📠 0 - 5330 - 6722 ✉ north@codi.or.th

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

📍 295 หมู่ 13 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

☎ 0 - 4324 - 1851 - 2 ต่อ 11 📠 0 - 4324 - 1851 ต่อ 15 ✉ northeast@codi.or.th

สำนักงานภาคกลางและตะวันตก

📍 ชั้น 4 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 912 ถนนนวมินทร์ 45 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

☎ 0 - 2378 - 8300 ต่อ 8919, 8171 📠 0 - 2378 - 8400 ✉ central@codi.or.th

สำนักงานภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก

📍 ชั้น 4 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 912 ถนนนวมินทร์ 45 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

☎ 0 - 2378 - 8300 ต่อ 8740, 8557 📠 0 - 2378 - 8398 ✉ bkk-east@codi.or.th

สำนักงานภาคใต้

📍 29 หมู่ 10 ถนนดอนรู้น-ชายคลอง ตำบลตำนาน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 93000

☎ 0 - 7461 - 5816 📠 0 - 7461 - 7559 ✉ sosouth@codi.or.th

เครดิตภาพ: <https://www.freepik.com/jcomp>

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
912 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ต่อ 8951
โทรสาร 0-2378-8386